

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය

ඉඩම් මැනුම් සභාවේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරුද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ, 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ සහ 2002 අංක 17 දරන මැනුම් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සභාව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සභාව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සභාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සභාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සභාවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්‍රාව්‍යතාවයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මඟහැරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සභාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාළත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකර්ණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සභාවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;

- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සභාවේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සභාව ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) 2016 අංක 12 දරන තොරතුරු පනතේ 25(1) වගන්තිය	තොරතුරු නිලධාරියෙකු විසින් හැකි ඉක්මනින් සහ ඉල්ලීමක් ලැබී දින 14 ක් ඇතුළත අදාළ තීරණය, ඉල්ලීම් කළ පුරවැසියාට වහාම සන්නිවේදනය කළ යුතු බව සඳහන් වුවද 2022 වර්ෂයේ ලද තොරතුරු ඉල්ලීම් 03 කට හා 2023 වර්ෂයේ ලද තොරතුරු ඉල්ලීම් 06 කට 2024 වර්ෂය අවසන් වන විටත් පිළිතුරු ලබා දී නොතිබුණි. 2024 වර්ෂයේ ලද තොරතුරු ඉල්ලීම් 14 කින් 02 කට පිළිතුරු ලබා දී නොමැති අතර පිළිතුරු ලබාදුන් ඉල්ලීම් 12 අතරින් ඉල්ලීම් 05ක් සඳහා දින 14 ඉක්මවා දින 05 සිට දින 307 ක පරාසයක කාල පරාසයක් සිදු වී තිබුණි.	2022 වර්ෂය සහ 2023 වර්ෂ වල කාර්යය මණ්ඩලය ප්‍රමාණවත්ව නොසිටි බැවින් ඒ සම්බන්ධ වාර්තා තබා නොසිටීම නිසා මෙම අතපසුවීම සිදු වී ඇත. එය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කරමි.	තොරතුරු ඉල්ලීමක් ලැබී දින දාහතරක් ඇතුළත අදාළ තීරණය, ඉල්ලීම් කළ පුරවැසියාට වහාම සන්නිවේදනය කළ යුතුය.
(ආ) 2021 නොවැම්බර් 16 දිනැති අංක PED/01/2021 දරන රාජ්‍ය ව්‍යාපාර පිළිබඳ වක්‍රලේඛයේ, රාජ්‍ය ව්‍යාපාරවල යහපාලනය සඳහා නිකුත්කරන ලද අත්පොතේ 2.3 ඡේදය	සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා උපායමාර්ගික සැලැස්ම පිළියෙල කර නොතිබුණි.	සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා උපායමාර්ගික සැලැස්ම පිළියෙල කර නොමැත.	උපායමාර්ගික සැලැස්ම පිළියෙල කළ යුතුය.

(ඇ) 2002 ඔක්තෝම්බර්
04 දිනැති 2002
අංක 17 දරන
මැනුම් පනත

(i) 32(1)
වගන්තිය

සභාව විසින් පත්කරනු ලබන ලේකම්වරයෙකු සිටිය යුතු වුවත් 2002 වර්ෂයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා ලේකම්වරයෙකු පත් කර නොතිබුණි.

සභාවේ මූල්‍ය තත්වය මත සථීර ලේකම්වරයකු බඳවා ගැනීමට නොහැකි වී ඇත.

ලේකම්වරයෙකු නොපමාව පත් කළ යුතුය.

(ii) 37(උ)
වගන්තිය

ඉඩම් මැනීමේ යෙදී සිටින තැනැත්තන්ගේ අධ්‍යාපනය, පුහුණුව, පිළිගැනීම යන කරුණුවලදී සම තත්ත්වයක් සහ අන්‍යෝන්‍යතාවයක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා විදේශීය රටවල බලධරයන් සමග අන්‍යෝන්‍ය වැඩ පිළිවෙලවල් සඳහා එකඟතාවය ඇති කර ගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාර්යයන් නිසි පරිදි ඉටු කර නොතිබුණි.

දේශීය ආයතන සමඟ සම්බන්ධව විය. නිශ්චිත විදේශ ආයතන හඳුනාගෙන නොමැති බැවින් එම කරුණ සම්පූර්ණ කර නොමැත.

ඉඩම් මැනීම, අධ්‍යාපනය හා පුහුණුව වෙනුවෙන් විදේශීය රටවල් සමග අන්‍යෝන්‍ය වැඩ පිළිවෙලවල් සඳහා එකඟතාවයන් ඇති කර ගත යුතුය.

(iii) 39 (3)
වගන්තිය

මිනින්දෝරුවරයෙකු ලෙස ලියාපදිංචිය සඳහා වූ ඉල්ලීමක් නියමිත ආකෘති පත්‍රය සමඟ නියමිත ගාස්තුවද සමඟ ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර ලියාපදිංචිය සඳහා මුදල් ගෙවීම හා අයදුම්පත් ඉදිරිපත් කිරීම යන කාර්යයන් පිළිබඳ නිසි නියාමනයක් නොමැති බැවින්, මුදල් ගෙවීමට පෙර ලියාපදිංචි අංකය නිකුත් කර තිබුණි. එසේ ලියාපදිංචි අංකය නිකුත් කිරීමෙන් පසු මුදල් ගෙවීම සඳහා ප්‍රමාද වූ කාලය දින 14 ත් අවුරුදු 10 ත් අතර කාල පරාසයක විය. නැවත ලියාපදිංචි සහතිකය ලබා ගන්නා අවස්ථාවේදී එම හිඟ මුදල් අය කර ගන්නා බැවින් එකී හිඟ මුදල් අය කර ගැනීම සඳහා මෙලෙස විශාල කාල පමාවක් සිදුව තිබුණි.

“රජයේ මිනින්දෝරුවරුන් ලියාපදිංචි ගාස්තු අයකිරීමකින් තොරව ලියාපදිංචි කිරීමටත්, ඔවුන් වෙත ලියාපදිංචි අංකය පමණක් ලබාදී සහතිකපත්‍රය ඉඩම් මැනුම් සභාව භාරයේ තබා ගැනීමටත් ඔවුන් දෙපාර්තමේන්තු සේවයෙන් විශ්‍රාම යනවිට අදාළ මුදල අයකර සහතිකපත්‍රය නිකුත් කිරීමටත්” ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්ගේ එල්ඩී/2/2/1/44 සහ 2009-10-23 ලිපිය මගින් ලද නියමය පරිදි ඉඩම් මැනුම් සභාව කටයුතු කර ඇත.

ලියාපදිංචියට පෙර ගාස්තු අයකර අංක නිකුත්කළ යුතුය.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.2,175,011 ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු.3,130,667 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.955,656 ක අඩු වීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම අඩුවීමට ස්ථාවර තැන්පතු පොලිය හා ලියාපදිංචි ගාස්තු ආදායම අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 අනුපාත විශ්ලේෂණය

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය අනුව ආයතනයේ ජංගම වත්කම් අනුපාතය 2023 සහ 2024 වර්ෂවලදී පිළිවෙලින් 0.47 : 1 ක් සහ 0.23 : 1ක් ද, ක්ෂණික වත්කම් අනුපාතය 2023 සහ 2024 වර්ෂවලදී පිළිවෙලින් විය 0.44: 1 ක් සහ 0.21 : 1 ක් ද විය.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ දැක්වීම	අදහස් නිර්දේශය
සභාව වෙත ඉදිරිපත් කෙරෙන මිනින්දෝරුවරුන්ගේ වෘත්තීය විෂමාවාර පිළිබඳ පැමිණිලි විභාග කිරීම කළ යුතු වුවද 2022 දෙසැම්බර් 31 දිනට විසඳා නොමැති පැමිණිලි 134 ක්ද, 2023 වර්ෂය සඳහා ලද පැමිණිලි 78 ක්ද සමග මුළු පැමිණිලි 212 ක් වූ අතර ඉන් පැමිණිලි 63ක් විසඳා තිබුණි. 2023 වර්ෂයේ පැමිණිලි විසඳීමේ ප්‍රතිශතය සියයට 30 ක් විය. 2024 ලද පැමිණිලි 56 ද සමග මුළු පැමිණිලි 205 ක් වූ අතර ඉන් පැමිණිලි 42ක් විසඳා තිබුණි. 2024 වර්ෂයේ පැමිණිලි විසඳීමේ ප්‍රතිශතය සියයට 20 ක් විය. ඒ අනුව පැමිණිලි විභාග කිරීමේ ප්‍රතිශතය සියයට 10 කින් අඩුවී තිබුණි..	පැමිණිලි විභාග කිරීම මාසිකව නිශ්චිත ප්‍රමාණයක් සිදු කිරීමට හැකි වුවත් ඊට වඩා මාසිකව පැමිණිලි සංඛ්‍යාවක් ලැබීම හේතුවෙන් මෙම කරුණ සිදුවී ඇත. 2024 කමිටු සාමාජිකයන් පත් නොවීම හේතුවෙන් පැමිණිලි විභාග කිරීමේ කමිටු 08 පමණක් පවත්වා ඇත.	පැමිණිලි විභාගයට සුදුසු අභ්‍යන්තර වැඩපිළිවෙලක් අනුගමනය කළ යුතුය.